

Koncept včasného preventívneho zásahu pri prvoužívateľoch drog (FreD) a jeho uplatnenie v podmienkach SR

V systéme prevencie sociálno - patologických javov detí a mládeže sa definuje úloha *sekundárnej (selektívnej) prevencie*, že má zabrániť pretrvávaniu relatívne ľahkých foriem porúch správania a vzniku porúch sociálneho a psychického vývinu, zachytiť ich v počiatočnom štádiu a okamžite zabezpečiť potrebné opatrenia pre ohrozené deti a mládež.

Intervencie selektívnej prevencie - je realizácia programov s určitým zameraním a vopred stanoveným cieľom indikované na určitú skupinu populácie. Tieto programy kombinujú informačný prístup a zážitkové učenie a sú zacielené na rozvoj sociálnych kompetencií, na nácvik zručností pre účinné zvládanie rizikových situácií ako aj rozvoj osobnosti. Hlavnou črtou týchto programov je ich dôraz na zvyšovanie kompetencií pomocou nácviku, posilňovania, modelovania a vytvárajú u študentov povedomie o rôznych sociálnych vplyvoch vedúcich k užívaniu drog.

Centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, ktoré sú v pôsobnosti MŠ SR, sú odborne zamerané aj na prevenciu porúch správania a na špecializovanú pomoc rizikovým deťom, teda realizáciou selektívnej prevencie. Sú dostupné širokej verejnosti, nakoľko sa nachádzajú skoro v každom okrese Slovenska.

Jedným z evalvovaných programov selektívnej prevencie, ktorý sa úspešne realizuje v Nemecku je program **FreD – „Včasná intervencia voči prvýkrát registrovaným užívateľom drog“**.

Program FreD sa k nám na Slovensko prvý krát dostal v rámci realizácie nemecko-česko-slovenského twinningového projektu zameraného na podporu Národného programu boja proti drogám 2004 – 2008. V lete v roku 2006 sa uskutočnil ukázkový seminár programu sekundárnej prevencie drogových závislostí, ktorého cieľom bolo sprostredkovanie informácií o špecifickom protidrogovom programe FreD – „Včasná intervencia voči prvýkrát registrovaným užívateľom drog“, ktorý sa úspešne realizuje v Spolkovej republike Nemecko.

Cieľom realizácie programu FreD je predložiť mladistvým prvokonzumentom, ktorí sa dostali do pozornosti polície včasnú krátku, cieleňú a podľa možnosti dobrovoľne prijateľnú skupinovú ponuku poradenstva.

Realizácia projektu FreD poukazuje na potrebu synergie represívnych a pomáhajúcich zložiek a privádza k jednému stolu profesionálov zo všetkých strán, ktorí prevenciu realizujú.

Počas realizácie twinningového projektu boli slovenskí odborníci v kontakte s nemeckými tvorcami programu FreD a podporovali ich aktivity na rozšírenie programu v ďalších krajinách EÚ prostredníctvom uchádzania sa o grant Európskej Komisie. V novembri 2007 bol projekt schválený PHEA (Public Health Executive Agency) a jeho realizácia odštartovala konferenciou v poľskej Varšave.

Európsky projekt FredGoesNet – je zameraný na rozšírenie programu FreD do 16 krajín EÚ. Slovensko v projekte zastupujú odborníci Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, ktorí poskytujú odborné kapacity pre občianske združenie Prevencia V&P. Realizácia projektu pre slovenského partnera má za úlohu pripraviť implementáciu programu FreD na Slovensku.

VÚDPAP v spolupráci s Generálnym sekretariátom Výboru ministrov sa zamerajú na koordináciu dvoch základných línií implementácie programu FreD na Slovensku:

1. zabezpečiť súčinnosť represívnych a pomáhajúcich zložiek (polícia, prokuratúra, sociálna kuratela, výchovné poradenstvo a prevencia) pri záchyť prvoužívateľov drog, s následným odporúčaním účasti na programe FreD v najbližšom dostupnom odbornom zariadení.

2. zabezpečiť realizáciu programu FreD (tréning trénerov FreD, certifikácia realizátorov FreD, publicita a disseminácia programu FreD) a umožniť tak odborníkom poradenských zariadení získať zručnosti pri vykonávaní krátkych intervencií pre prvoužívateľov drog a implementovať systém intervencií selektívnej prevencie do celkového rámca prevencie sociálno – patologických javov.

Záver

- na Slovensku neexistuje žiadny evalvovaný a certifikovaný program selektívnej prevencie, na ktorého realizácii by participovali ako represívne tak pomáhajúce zložky
- implementácia programu FreD je jedným z výstupov realizácie nemecko-česko-slovenského twinningového projektu zameraného na podporu Národného programu boja proti drogám 2004 – 2008.
- na realizáciu programu FreD by sa využili odborné kapacity poradenských zariadení školstva (dostupnosť klientom, odborníci vyškolení na intervenciu skupinového poradenstva a terapie), vzdelávanie lektorov, ich certifikácia a evalvácia programu by sa realizovala cez VÚDPAP.
- pri schválení realizácie implementácie programu FreD cez Výbor ministrov a zaradením aktivity selektívnej prevencie do Akčného plánu boja proti drogám pre obdobie 2010-2013 sa dosiahne vyššia efektívnosť a synergia jeho implementácie zložkami realizujúcimi prevenciu na Slovensku.